

Horváth S. Domonkos

KARAMIHÁLY

**történelmi szomorújáték Szilágyi Mihályról, Mátyás
király nagybátyjáról, ill. tetszés szerint**

*Történik Isztambulban, a XV. sz. derekán,
esetleg máshol, máskor*

1. szín

1. jelenet

Szilágyi börtöne. A kijáratot őrző két hatalmas termetű porkoláb szablyájának csillogása az egyetlen élénk szín a tompított fényű helyiségben. A fogoly a cella sivárságáról szinte tudomást sem véve, nyugodt méltósággal ismerkedik a környezettel.

SZILÁGYI Ez hát Mohamed tömlőce. Az ablakon túl pogány dómok tornyai. És mindenütt halotti csend. Hová tűnt Isztambul moraja, mely évek óta kísértett, mihelyst lehunytam szemem?

Belép a renegát.

RENEGÁT *(Cikornyás udvariassággal)* Bocsáss meg uram, hogy elmélkedésemben megzavarlak, tudatnom kell: engem jelöltek ki szolgálatodra.

Szilágyi rosszállóan nézi a másikat.

RENEGÁT Társalkodni jöttem, meg tájékozódni igényeidről. *(Kéértelműen)* Rendkívül örömteli feladat.

SZILÁGYI Nem ázsiai típus vagy. A nyelved fürge, és idegen acél lóg a szíjadon! Árulókkal nem tárgyalok.

RENEGÁT *(Színlelt sértődéssel)* Nagyuram, én tisztelettel köszöntöttelek, te pedig sértegetsz. Ez nem méltó hírnevedhez!

SZILÁGYI Eretnek fattya, tudom, ki vagy! Hamis szádtól hajdan jobban félték, mint más fegyverétől! Neved epével kevert ecet volt minden magyarnak. Halálhíred örömmel fogadtuk, de sajnós élsz, s virulsz. Renegát lettél Alács!

RENEGÁT *(Ingerülten)* Nem értem, mért piszkálsz a régi, fülledd szennyest. A múltat kellemesebb elfelejteni. Legyünk barátok, szólíts efendinek!

SZILÁGYI *(Elfordul)* Nincs közös témánk.

RENEGÁT Úgy tűnik, nem mérted fel a helyzeted. Itt nem ülhetsz törvényt, mint jobbágyaid felett. Véleményed nem számít, és senkit nem érdekel. *(Hatásszünet)* Vedd tudomásul, nem vagyok áruló. Királyi követként jártam itt bizalmas misszióval. Mikor híre jött, hogy őfelsége megtért az úrhoz, állást kínáltak nekem. Lászlónak tett esküm alól halála feloldozott. Mért ne maradhattam volna? Egy jó diplomata mindenhol hasznos a köznek. Nincs ebben semmi jellemtelen.

SZILÁGYI Nincs-é? És a haza? És a hit?

RENEGÁT Nem tudom, miért irritál ennyire személyem, kérlek csillapodj. Az arcod egész céklaszínűvé vált, és most, hogy csatáid véget értek, bűn lenne meghalnod szélütésben.

SZILÁGYI Te sértegetsz? Te, aki eladtad Krisztust Allahért?

RENEGÁT Hitről beszélsz? Püspök vagy talán? Hány papot tapostál sárba pályád során? Persze a haza érdekében?! Könnyű lóhátról leködni a gyengét, csak mert nem csizmában született! Gondolom, valahányszor tükörbe néztél, Szent György lovagnak hitted magad! Jó. Képzeld döllyfösen, hogy tiszta vagy! De tudod e mondani hitedre, hogy kezedhez nem tapadt magyar vér? Mert ha igen, leborulok előtted!

SZILÁGYI Mindig az igazság és a lelkiismeret útját követtem!

RENEGÁT C.c.c... Az igazság az érdek, a lelkiismeret a hatalom. Nemde bár?

SZILÁGYI Bárhogya is csűröd törökök pribékje, te pózolsz idegen ruhában rab honfitársad felett!

RENEGÁT *(Ironikusan bókol)* Így igaz. Kár polemizálnunk. Végére is nem ez a dolgom. A nagyvezér küldött, akinek Allah adjon hosszú életet, hogy tájékozódjam felőled.

SZILÁGYI Aggódik értem a főnököd?

RENEGÁT Ó, csupán szívén viseli a sorsodat. Elvégre Hunyadi sógora különleges bánásmódot érdemel. *(Hatásszünet)* Szép kivégzésed lesz, nagy felhajtás, nagy céció, nagy demonstráció. Nem lehet benne hiba...

SZILÁGYI Megnyugtatsz. Üzenem uradnak: egészségem stabil.

RENEGÁT *(Távozófélben)* Örülni fog. Még látjuk egymást.

SZILÁGYI Nem fogom hiányolni társaságod.

RENEGÁT Dehogynem. Meglátod, rossz egyedül. Rövidesen várni fogsz. *(El)*

SZILÁGYI *(Megvetően)* Renegát...renegát...

2. jelenet

Pár nappal később, ugyanott. A cella közepén elhelyezett asztalkát hatalmas térkép takarja le. A térkép fölött gyertyatartó. Szilágyi szemmel láthatóan izgatott. Időnként felpattan az asztaltól, jár egyet, majd visszaül. Egy asztrológiai jelekkel tarkított köpenyt viselő, alacsony, kövérkés férfi érkezik.

ASZTROLÓGUS Hódolatom gróf úr. Fáj a szívem, hogy számodra kellemetlen körülmények között kell, hogy megismerjelek.

SZILÁGYI *(Gondterhelten)* Még egy áruló!

ASZTROLÓGUS Sarkítottan fogalmazol, ámbár igazad van. Azzal szoktam mentgetni magam, hogy tettem talán nem olyan súlyos, mint egy politikus, vagy katona színeváltozása, mivel én csak egy jelentéktelen kis tudós vagyok, akiből otthon a kevés is felesleges. Ennek ellenére, állandóan szégyellem magam. Azért jöttem hozzád, hogy végre egy igaz magyart láthassak.

SZILÁGYI Hízalgő vágyad teljesült. *(Ismét a térkép fölé hajol)*

ASZTROLÓGUS Leülhetek, Szilágyi úr?

Szilágyi int, a másik leül.

SZILÁGYI Köntösöd eléggé habókos, s ha jól látom, zsírpecsétet. Lehet, hogy tényleg tudós vagy. Nézd meg ezt a geográfiát, mi a véleményed?

Csend.

SZILÁGYI Nos?

ASZTROLÓGUS *(Belenyugvással)* Ez a halálos ítéleted uram. S talán az enyém is. A rettegetve őrzött államtitok. A birodalom térképe. A teljes. A katonai.

SZILÁGYI Így van. Megfizethetetlen kincsnek bizonyult volna pár esztendeje. Az ilyesmihez rendszerint akkor jut hozzá az ember, amikor már késő. Mit gondolsz, mért küldték ide?

Csend.

ASZTROLÓGUS Uram, úgy gondolom, valakinek célja van veled.

SZILÁGYI Valóban. Egyébiránt, rólad sem tudom, ki vagy.

ASZTROLÓGUS Hazámban Morvakői Henriknek hívtak, egykor magyar voltam, most se ez, se az. A Porta asztrológusa.

Szilágyinak tetszik az egyenes válasz. Először érezhető rajta némi rokonszenv.

SZILÁGYI Atyám hajdanán elismeréssel emlegette családotd nevét. Mért jöttél Henrik?

ASZTROLÓGUS A fővezér engedélyezte, hogy elkészítsem a horoszkópodat.

SZILÁGYI Ez nem fog sikerülni.

ASZTROLÓGUS Tudom. Csak ürügy volt. Máskülönben miként juthattam volna be hozzád, a keresztény világ szikrázó pallosához?

SZILÁGYI Nem pallos, csak rozsdás, nyeletlen szekerce...

ASZTROLÓGUS Hogy mondtad uram?

SZILÁGYI Az oroszlán már fogatlan.

ASZTROLÓGUS Itt másként látják. Alibég majd szétpukkad a nagy dicsőségtől, hogy elfogta a Kara Mihályt. A neved hallatán még mindig kiütést kapnak, akik találkoztak veled Várnánál, vagy Nándorfehérvár alatt.

SZILÁGYI *(Keserűen)* Csak jöttök, csak jöttök, és rágjátok a múltat! Mit, de mit akartok tőlem?

ASZTROLÓGUS Érzékeny vagy. Érthető. De hidd el, nekem sem könnyű.

SZILÁGYI Bene. Bene. Gyónjál, ha ez kell a lelkednek.

ASZTROLÓGUS Ne ítéld a mártír pózából! Nem bűnbocsánatért kilincselek. Te csak feketében-fehérben látsz, pedig annyi az árnyalat...

SZILÁGYI Katona vagyok, az én szakmámban másként nem lehet. Színskálám roppant egyszerű. A vörös a vér színe, és a felgyújtott házaké. A fekete a gyász, a fehér a templom. Mást nem ismerek.

- ASZTROLÓGUS** Igen, te becsületes vagy. Az én mércémmel nem mérhető. Önkínzás látnom téged, és úgy érzem, valamit igazolnom kell előtted, amire nincs mentség, sem ítélet.
- SZILÁGYI** *(Bátorítóan)* Néha különös kényszerpályákat hoz létre a végzet.
- ASZTROLÓGUS** Egyetemet végzett, tanult csillagász vagyok, de Magyarországtól olyan messze esnek a csillagok.
- SZILÁGYI** Ha jól emlékszem, Vitéz püspök jó néhány csillagjóst gyámolított.
- ASZTROLÓGUS** Csak kutatni nem hagyott. Ha a felét elmondtam volna annak, amit a Nap és a Föld viszonyáról gyanítok, a te Kapisztrán barátod gyújtotta volna meg alattam a rőzsét!
- SZILÁGYI** *(Rosszallóan)* Ne bánts a jó atyát, ki majd odafönt lesz legfőbb protektorom. Érdemei feledtetik apróbb túlkapásait.
- ASZTROLÓGUS** Most nem róla van szó, hanem a geocentrikus felfogásról. Kutatni szerettem volna, tanulni és tanítani. Nem holmi téveszmékben fetrengei. Itt nem a pénzt, az elismerést, hanem a tudományos lehetőséget kerestem. Ha elkészítem a napi néhány horoszkópot, vár a távcső. Ennyi az egész.
- SZILÁGYI** Te mondtad: ne ítéljek. Hát nem ítélek. Ám még mindig nem tudom, mit akarsz.
- ASZTROLÓGUS** Uram, engem nem csak a jövő foglalkoztat, annál sokkal jobban a múlt. Szeretnék néhány dolgot tőled hallani. Pár morzsát a történelem asztaláról...
- SZILÁGYI** *(Óvatos tárgyilagossággal)* Nem látszol alja embernek. Ha társaságom hasznodra válik, egy ideig még itt vagyok.

Asztrológus meghajol, távozik.

3. jelenet

Szilágyi tömlőce, pár nappal később. A színen a rab és Alács.

- RENEGÁT** Megkaptad a térképet uram? Megnézted? Rájöttél, mit ábrázol? Gondolkodtál rajta?
- SZILÁGYI** Jó piktoraitok vannak.
- RENEGÁT** Adunk az ilyesmire. De nem azért hoztam, hogy a kidolgozásban gyönyörködj. Értetted a rajz üzenetét?
- SZILÁGYI** *(Zavartan)* Nem tudom, mit akarsz kihozni ebből az egészből...
- RENEGÁT** Ó, dehogynem! Látod ezt a hatalmat? Látod ezt az erőt?
- SZILÁGYI** *(Bizonytalanul)* A sivataggal dicsekszel.
- RENEGÁT** Önhitegetés. Csak ehhez értetek. Itt erős hit van és nagy király. Mátyás országa csupán árnyéka ennek. Az unokaöcséd az adóival víz alá nyomja a népet. És a sivatag terjeszkedik...

SZILÁGYI	Ha ilyen kedvezőtlen helyzetben vagyunk, akkor miért rettegtek tőlünk?
RENEGÁT	Fél a fene! Ne tudd meg, mivé tesszük azt az országot, majd ha Allah is úgy akarja! <i>(Hatásszünet)</i> Máskülönben a nagyvezér örül kiegyensúlyozott hangulatodnak. Üzeni: kemény ellenfél voltál, s most méltó fogoly vagy.
SZILÁGYI	Igazán kedves. Mikorra tervezi a kivégzésemet?
RENEGÁT	<i>(Óvatosan)</i> Hidd el, igazán becsüllek. Mint mindenki. Azért ítélték halálra, mert veszélyes ember vagy. Politikai szükségszerűség. Reális katonai, politikai döntés.
SZILÁGYI	Ez világos. Én az urad helyében már a végére jártam volna a dolognak.
RENEGÁT	Ő egy másik lehetőséget fontolgat. Mély bölcsességében úgy gondolja, élhetnél még egy kicsit...
SZILÁGYI	Nocsak.
RENEGÁT	Kapnál egy szép villát a Márvány-tenger partján. Természetesen tartozékokkal. <i>(Hatásszünet)</i> Ételek, italok, rabnők. És csak nagyon diszkréten figyelnének.
SZILÁGYI	<i>(Sötétén)</i> Nocsak.
RENEGÁT	<i>(Élénken gesztikulálva)</i> Akár már holnaptól. Egy egészen apró szívességért cserébe. Ha elvben elfogadod, már viszlek is innen. Először fürdőházba megyünk. A forró medence után jön a masszázs. Aztán gyümölcsöt eszünk. És közben megbeszéljük a dolgokat.
SZILÁGYI	Gyümölcsöt mi? Az árulás édes almáját! Mondd meg uradnak, ha segíteni akar, végezzen mielőbb. Fáraszt a várakozás.
RENEGÁT	<i>(Hitetlenkedve)</i> Tehát a válaszd: nem?
<i>Szilágyi elfordul.</i>	
RENEGÁT	<i>(Vészjóslóan)</i> Gondold meg jól, nehéz meghalni idegenben.
SZILÁGYI	Csak az elején fog fájni, a többi már egy más világ.
RENEGÁT	Na ne... Szeretsz te élni! Mindent elérhetnél, csak le kéne dobnod gögöd köntösét! Elárult, fáradt hadfi vagy. Konokságod száraz moha a korhadó fán. Semmit nem ér a bukottak büszkesége. Gondolkozz ezen!
SZILÁGYI	Szépen fűzöd a szót, beszédedben hamis pénz csilingel. Árulásra bujtasz sátán, ez a mesterséged! Így gyalázod meg naponta az anyanyelvet.
RENEGÁT	Amit sógorod is törve beszélt.
SZILÁGYI	János nevét szádra ne vedd, kutya!
RENEGÁT	<i>(Ironikusan)</i> Csak nem a kardod keresed, szegény fogoly? Azt hiszed, vagy még valaki, és számít, mit csinálsz? A vesztesnek nem tapsolnak a történelem színpadán. Meg nem korbácsoltatlak, mert tudom, hogy a

bezártság dühe szól belőled. Pedig Mátyás jóvoltából megszokhattad volna már a tömlöcöt...

SZILÁGYI

Takarodj mert...

RENEGÁT

Mert...? Kegyelmes úr, kérlek engedélyezd, hogy elhagyhassam siralmas odúd! Kapj a fejedhez drága főúr! Itt nem neked forognak nyárson a kappanok! Apropos nyárs... No de hagyjuk. Mennem kell, várnak asszonyaim.

El.

4. jelenet

Pár másodperccel később az Asztrológus érkezik.

SZILÁGYI

Azt hittem, alábbhagy a forgalom. Kíváncsi vagyok, még hányan jöhettek.

ASZTROLÓGUS

(Idegesen) Láttam Alácsot elmenőben. Szemét alak, mindenki utálja. Ne emlegess egy lapon vele. Ő a szennyes munkák mestere. Sejttem mit akart.

SZILÁGYI

Egy egészen apró szívességet: legyen áruló.

ASZTROLÓGUS

Mit ajánlott cserébe? Életet? Pénzt? Hatalmat?

SZILÁGYI

Nem szabta túl magasra az árfolyamom.

ASZTROLÓGUS

Jön ez még alkudni! Olyan mint egy veszett kutya. Soha nem adja fel.

SZILÁGYI

Hozzám aztán jöhet! Már eljátszottam a lapjaimat. Nincs jövőm, nincs életem.

ASZTROLÓGUS

Alábecsülöd magad. Tetteid ismeri a világ. Ha meghalsz is, hírneved fennmarad.

SZILÁGYI

Túl sokszor láttam a kaszást, hogy hírnévvel együtt emlegessem. A csataterek képe illúzióromboló. Hidd el: nincs olyan halál, ami hősi. És hősök sincsenek. Az utókor fabrikálja azokból, akik alkalmasak erre. Én nem.

ASZTROLÓGUS

A neved Hunyadié mellett fogják említeni a krónikák.

SZILÁGYI

Mesebeszéd. Nem vagyok hozzá mérhető. Korán halt meg, a rászédettek keserűségével. A magot elvetette, de a termés már nem neki érett. A diadalt a kolera aratta le. *(Csend)* Rettentő érzés látni, miként fogynak el körülöttem a hiteles emberek. Egy idő múlva már féltem körülnézni, bákkire is esett a pillantásom, tudtam, mire számíthatok felőle. Micsoda ehhez képest Mohamed pallosa?

ASZTROLÓGUS

Szomorú vagy.

SZILÁGYI

Inkább beszédes. A magány teszi. Ilyenkor előrukkolnak az emlékek. Itt csak a svábbogarak a társaim. Először harcot akartam indítani ellenük. Aztán eszembe jutott, hogy ők talán még látták a vén Bizán-

cot. Megbékéltem velük, hiszen Isten teremtményei. Csak azt csapom agyon, amelyik az asztalomra mászik.

ASZTROLÓGUS Úgy beszélsz, mint akinek nyugodt a lelke. Érzem, ez keserű harmónia.

SZILÁGYI Tettem a dolgom. Nem mindig örömmel. Nem mindig mások örömére. Túléltem magam.

ASZTROLÓGUS Úgy vélem, a környezeted ábrándított ki. Hálátlannak bizonyult Mátyás...

SZILÁGYI Hallgass! Nem akarok erről beszélni.

ASZTROLÓGUS *(Diplomatikusan)* Akkor talán másról. Igaz, hogy nem először vagy török fogságban?

SZILÁGYI Igen. Egyszer már megesett velem. Rigómezőnél. Az mindig rossz hely volt nekünk.

ASZTROLÓGUS Kérdezni szeretnék valamit, ami régóta izgat...

SZILÁGYI *(Viccesen)* Azt, hogy miként kell elfoglalni Hunniát?

ASZTROLÓGUS De uram!

SZILÁGYI Jó, jó, kérdezz!

ASZTROLÓGUS Azt beszél, rabságodból a szultán lánya szöktetett meg...

SZILÁGYI Folytasd.

ASZTROLÓGUS ...aztán a másik férfi, aki veled menekült, szemet vetett rá, és ennek okán párbajoztatok.

SZILÁGYI Valóban megvítam akkoriban Hajmásival. A többi népköltés.

ASZTROLÓGUS És ha igaz lenne, elmondanád, lovag úr?

SZILÁGYI Férfiember ilyesmiről nem beszél.

ASZTROLÓGUS *(Sejtelmesen)* Nekem az is elég, hogy megtörténhetett volna.

SZILÁGYI *(Zavartan)* Kíváncsi vagy, mint egy asszony. Az efféle dolgoknak nincs jelentősége.

ASZTROLÓGUS Dehogyan nincs. Csak ennek van igazán! És annak is, hogy soha nem húztál hasznat abból, hogy Hunyadi sógora vagy. *(Csend)* Harcoltál érte. *(Csend)* Talán többször is megmentetted az életét. *(Csend)* A várnai csatát majdnem megnyerted neki. Amikor kormányzó lett, nem nyújtottad be a számlát. Nem kértél sem hivatalt, sem birtokot.

SZILÁGYI *(Restelkedve)* Volt nekem elég hivatalom.

ASZTROLÓGUS A torontáli alispánság. Választott tisztség. Nem tőle kaptad.

SZILÁGYI *(Elutasítóan)* Én a kard embere vagyok, nem a nyelvé. Katona, nem tintásujjú udvaronc.

ASZTROLÓGUS Valóban a kard embere vagy. Karddal lehetetlen segget nyalni...

SZILÁGYI Nem kellett volna törleszkednem, ha kérni akartam volna valamit. Jankóval egyszerűen érintkeztünk. Megértettük egymást. Ő sem volt kimondott protonotárius. Nem szeretett himelni-hámolni.

ASZTROLÓGUS Gondolom ezért tartotta Zrednai Jánost, aki most éppen az ötödik királyát szolgálja ki.

SZILÁGYI Vitéz püspök régi emberünk, mindig családunk javán munkálkodott.

ASZTROLÓGUS Az egyháziak rendszerint ügyes politikusok. Példa rá a hajdanvolt Ugrin érsek. Hogy is írta? Akirálynőt megölnem kell félnetek jólesz....

SZILÁGYI Ha mindenáron ezt akarod hallani, hát tessék: én sem szeretem Vitéz Jánost. Az indokaimhoz semmi közöd. Elégedett vagy?

ASZTROLÓGUS Ott tartottunk, hogy te nem a nyelv embere vagy.

SZILÁGYI Soha nem vágyakoztam párnázott szék után. Én lóhátról politizáltam, és mindig ott, ahol szorult a helyzet. *(Csend)* Családunk címerén egy vadkecske emelkedik ki a lángokból. Talán ezért.

ASZTROLÓGUS Akkor a nándorfehérvári főkapitányságot biztosan szeretted. Az ország védelme. Kőkemény katonafeladat.

SZILÁGYI Nem volt igazán kedvemre az a helyzet.

ASZTROLÓGUS Mi? Hogy? Nem értem!

SZILÁGYI *(Tétován)* Végeredményben nem titok. Elmondom, bár szerintem csak játszod a tájékozatlant. A török elleni védelem csupán a dolgok egyik része volt. Ez tetszett...

ASZTROLÓGUS És a másik?

SZILÁGYI Szemmel kellett tartanom a környező fejedelmeket.

ASZTROLÓGUS Gondolom főként Brankovics despotát.

SZILÁGYI A balkán törékeny köcsög, és Szerbia benne a tejszín.

ASZTROLÓGUS Bár az sem volt elhanyagolható szempont, hogy Brankovics a Cillii család rokona volt?

SZILÁGYI No meg az enyém.

ASZTROLÓGUS Jól hallom?

SZILÁGYI Brankovics György egyik unokáját Cillii Erzsikének hívták.

ASZTROLÓGUS Valóban?

SZILÁGYI Ezt a kislányt először Lászlóval, majd Mátyással boronálták össze. A fene essen abba, aki ezt kitalálta.

ASZTROLÓGUS *(Cinikusan)* Megmondjam ki volt?

SZILÁGYI Hatásvadász vagy. Elegem van belőled.

ASZTROLÓGUS Csak még egy utolsó kérdést engedj meg.!

SZILÁGYI Telhetetlen vagy. Na kérdezz!

ASZTROLÓGUS Igaz, hogy levágtad Brankovics kezét?

SZILÁGYI Hosszú történet.

ASZTROLÓGUS Akkor röviden mondd el! Kérlek...

SZILÁGYI Na jó. Osvát öcsémme egy nap kiruccantunk a város közelébe. Olyan dolgokat akartunk megbeszélni, amit falak közt nem lehet. Kocsival mentünk, mert ő egy sebesüléséből lábadozott. A vén gazember értesült az utunkról. Régóta várhatott erre az alkalomra. A pribékjei megölték Osvátot, nekem pedig szégyenteljesen, a bőrömet mentve kellett elinálnom. Amíg élek, nem felejttem el.

ASZTROLÓGUS Tehát bosszúból tetted?

SZILÁGYI Ahogy beértem a várba, összetrombitáltam a sereget, rajtaütöttem, lefegyvereztem az embereit, őt magát elfogtam. Párbajra hívtam, három ujja bánta. Nem volt ott semmiféle amputáció.

ASZTROLÓGUS És a folytatás?

SZILÁGYI Lecsuktam.

Hosszú csend.

SZILÁGYI Aztán elengedtem. Mért nézel így rám? Nem vagyok haramia, hogy csak úgy felkoncoljam! Ítélet nélkül nem húzathatok valakit karóba!

ASZTROLÓGUS Pedig megtehetted volna! Gondolom, ha nem egy fejedelemről van szó, meg is teszed. Még így is hihetetlen, hogy futni hagytad.

SZILÁGYI Kénytelen voltam elengedni. János kérte.

ASZTROLÓGUS Arra ugye rájöttél, hogy ő saját feje után nem ereszt el egy gyilkost némi politikai előnyökért? Olyasvalaki sugott neki, aki nagyon meggyőzően tud fogalmazni.

SZILÁGYI Te sem lehetsz külön annál, akire célozatsz. Látom, valamiért nagyon a begyedben van. Elfáradtam. Menj el.

Asztrológus biccent, némi sértődött öntudattal távozik.

2. szín

1. jelenet

A szultán belső fogadóterme. Az ajtónál álló két testőr kinézetre megtévesztően hasonlít Szilágyi őreihez. Az uralkodó egyszerű tónuson ül, mellette Ali áll, a főeunuch, vagyis a titkosszolgálat főnöke. A szultán a táncoló rabnőket nézi, Ali az urát. Amikor észreveszi, hogy Mohamedet már nem kötik le a nők, tapsol, mire azok pillanatok alatt eltűnnek.

MOHAMED Útálom a protekciózást. Mindig csak gond lesz belőle. Alkalmatlan emberek, alkalmatlan feladatokra. *(Csend)* Mit gondolsz, beosztásért kilincsel? Javakért? Esetleg fűr valakit?

ALI Szerintem mindhárom. Valami sérelem ürügyén. Másokkal is egyeztettem.

MOHAMED Akkor ez összeesküvés.

ALI Tudja ezt ő is. Alig ért ide, mozgósított a délkeleti szomszéd. Aggódik érte a pereputtya.

MOHAMED Gyülölöm, ha valaki külön diplomáciázik. A fiatalabb fiait mind külföldre háziasította, és milyen ravaszul! Na de jön még kutyára elefánt!

ALI A vén trotykos kavár egy kicsit, aztán elmegy. Ne aggódj miatta.

MOHAMED Az, hogy még életben van, legnagyobb higgadtságom jele. Hívd be, legyünk túl rajta mielőbb!

Ali int az örök felé, a következő pillanatban belép egy felcicomázott török főúr, Musztafa pasa. Már a küszöbnél hasravágódik, így araszol a szultán elé. Egész lényén látszik, hogy nem akármilyen, leginkább egy ravasz kalmárra emlékeztet, aki alázatosság mögé rejtje hátsó szándékait.

MOHAMED *(Nyájasan)* Nos Musztafa, hitünk hű harcosa, tápázkodj fel, és mondd el nekünk, mi késztetett ekkora útra?

Musztafa nagy, elkényelmesedett testéhez képest meglepően ruganyosan pattan fel.

MUSZTAFA Mohamed gázi, Világ Császára, köszöntelek téged, ki hős oszmán őseid....

MOHAMED *(Tiltóan int)* Elég! értékelem, hogy beszéddel készültél. Gondolom, sok tollat koptattak tövig az írástudóid, míg összehozták a szöveget, és te a próbák során patikamérlegesen adagoltad a hangsúlyokat. Beszéljünk egyszerűen. Mi szél hozott?

MUSZTAFA Hét éve nem láttalak. Már vágytam eljönni hozzád.

MOHAMED Most itt vagy és láthatsz.

MUSZTAFA És szólhatok is uram?

MOHAMED A jó hadvezér mindig odafigyel katonáira...

MUSZTAFA Boldogság volt szolgálni alattad.

MOHAMED Keményen küzdöttél, a többiekkel együtt.

MUSZTAFA *(Kétértelműen)* Fogok is még, ha kell!

MOHAMED Igen, tudom. Atyám többször is mondta, hogy rád számíthatok. Biztosan valami nagyon fontos dologról akarsz tájékoztatni, ha magánkihallgatást kértél hivatalos audiencia helyett.

MUSZTAFA A fogadóórákon túlontúl sok az idegen nemzetiségű, felkapaszkodott tintanyaló. Én nem bízom bennük annyira, mint egyesek...

MOHAMED Tudsz valamit? Beszélj!

MUSZTAFA Semmi konkrétumot, csak azt, hogy a palotában már alig lehet török szót hallani. Franciák, görögök, taljánok, magyarok, ruszlik. Gögösek és fennhéjázók, miközben feneketlen zsebükbe csurdogál a magas kincstári summa. Mi, családod kipróbált oszlopai pedig poros fejvel ülünk birtokainkon, és nézzük, mint vesződnek állataikkal a kecskepásztorok.

MOHAMED Ismét szónokolsz. Mi bajod az idegenekkel? Felvették a hitet, dolgoznak mint az állat. Egész nap görnyednek a papírok felett, intézkednek, ügyködnek az épülésünkre. Precízek, pontosak, megbízhatóak. Meg tudod ezt cáfolni?

MUSZTAFA A próféta bölcsessége szól belőled. Csak érted aggódom. Ezek renegátok. Árulók. Jellemtelenek. Köztük hajtod álmra a fejed. Mi akadályozza meg őket abban, hogy téged is eladjanak?

MOHAMED *(Jelentősegteljesen Musztafára néz)* Bárkiből lehet áruló. *(Hosszú hatásszünet)* Ezeknek már nincs visszaút. Ugyan kihez futnának? Aggódnod kár. A titkosszolgálat figyelme mindenre kiterjed. *(Csend)* Óvó féltésed respektálom, ezért elmondok néhány dolgot, amin érdemes lenne eltűnődnöd. Emlékszel még, miként foglaltuk el ezt a várost?

MUSZTAFA Azt nem lehet elfelejteni. Százszor, ezerszer eszembe jut!

MOHAMED Emlékszel mivel nyertem meg a végső csatát?

MUSZTAFA Minden iskolában tanítják! A szárazföldön keresztül, csúszdákon juttattad át a hajókat a tengerszoros túloldalára. Ezáltal tengeren is bekerítetted a várost!

MOHAMED A tervet renegát mérnökök dolgozták ki. De nem erre gondoltam, hanem az utolsó rohamra. Első hullámban az idegeneket küldtem. Még elzüllött keresztések is harcoltak köztük. Elvéreztek, miközben tönkreverték a bizánci védelmet. Aztán indultak a pihent török hadak. Köztük veled... Emlékszel? Nem volt nehéz dolgotok. Csak a diadal...

MUSZTAFA Igen, ez így volt. És most?

MOHAMED Ezek az emberek értenek a politikához, a diplomáciához. Sok nyelvet beszélnek, rengeteget tudnak. Ám mellettük fiaink tanulnak...

MUSZTAFA Ó császári felség! Micsoda elme! *(Hasraveti magát)*

MOHAMED Látom megértettél.

MUSZTAFA Bocsáss meg, hogy kételkedni mertem!

MOHAMED A progresszív kritikát eltűröm, ha köztünk marad. Máskülönben látogatásod nagy haszna, hogy felidézte bennem érdemeid. Ha jól emlékszem, van egy fiad...

MUSZTAFA Hét fiúval áldott meg Allah, császárom!

MOHAMED Én az örökösödre gondoltam. *(Neheztelően)* A többi külföldre nősült, tudtom szerint.

MUSZTAFA Milyen tisztségre szánod őt?

MOHAMED Magas polcra Musztafa, magas polcra. Persze még tanulnia kell. Lehet, hogy évekig. Így hát amikor hazaérsz, azonnal indítsd útnak. *(Hosszú csend)* Vagy inkább üzenj érte és várd be itt. Ritka szerencse egy fiatalembernek, ha bölcs apja oldalán ismerkedhet meg a császárváros rejtelmével.

MUSZTAFA *(Sápadtan meghajol)* Hálás vagyok uram.

MOHAMED Atyám harcostársa mindig számíthat jóindulatomra! Öröm volt látnunk téged!

MUSZTAFA *(Ismét meghajol)* Köszönöm. Allah adjon neked hosszú életet!

ALI Aki az egyetlen élő Isten, és az ő prófétája Mohamed!

Musztafa földig görnyedve kihátrál.

2. jelenet

Ugyanakkor, ugyanott.

MOHAMED Figyeltesdd alaposan ezt a vén hülyét!

ALI Magától érthetődik uram. Ha már itt van, felmérjük a helyi szociometriáját.

MOHAMED Jöhet a nagyvezér.

Ali intésére berobban a szemmel láthatóan európai származású nagyvezér, amolyan aszketikus hadvezéralkat. Tisztelettel meghajol a szultán felé, viselkedése cseppet sem hasonlít Musztafa csúszó-mászó stílusához.

MOHAMED Hello Mehmed pasa, hogy szolgál az egészséged?

NAGYVEZÉR Ahogy parancsolod felség.

MOHAMED Látom, humorod a régi. Dolgozzunk! Mit csinálnak a csemetéim?

NAGYVEZÉR A hercegek óvatosak. Csendben vannak, és minden döntésük előtt szakértők véleményét kérik. Bajazid látszik a legértelmesebbnek. Tud beszélni, hallgatni, és beszédesen hallgatni.

MOHAMED Milyen a környezetük?

NAGYVEZÉR *(Gyilkos pillantás Ali felé)* Válogatott. Válogatott felség, és nagy köztük a fluktoáció.

MOHAMED A titkosrendőrség csak a dolgát végzi. Ali alapos. *(Rövid, feszült csend)* Hadihelyzet?

NAGYVEZÉR A délkeleti szomszéd demonstratív csapatösszevonást hajtott végre, mint mindig, amikor Musztafa a városba jön. Ez az ember, úgy látom, tényleges jelentőségénél több port kavar.

MOHAMED Ezt a kérdést már lerendeztem. *(Csend)* Láttad Alibéget?

NAGYVEZÉR Szerepzavarban szenved mostanában. Béka, és nagyobb akar lenni az... Egyszóval nem bír magával.

ALI Így van. Azt híreszteli, kiköszörülte a nándorfehérvári csorbát, azzal, hogy elfogta az akkori főkapitányt.

NAGYVEZÉR *(Őszinte felháborodással)* Hülye és tapintatlan. Lecsukassam uram?

MOHAMED Fusson még néhány kört a fiú. Később majd Ali gondjaira bízunk. Ő kellően találékony.

NAGYVEZÉR *(Ironikusan Alihoz)* Öngyilkosság, selyemzsinór, mérge, vadászbaleset?

ALI Téged is elkaphat még a nátha, nagyuram...

MOHAMED Ne marakodjatok! Inkább arra figyeljete, ki hallgatja szívesen ezt a szemetet.

ALI Bölcsességed, ha kell hódít, ha kell, békét terem.

Csend.

MOHAMED Nos vezér, mi van a fogollyal?

NAGYVEZÉR Mint vártam, keménykedik, sürgeti a kivégzését. Kezd idegeire menni a börtön.

MOHAMED Az a kavarógép tartja vele a kapcsolatot?

NAGYVEZÉR Igen uram. Alács a legjobb szakember ebben a témakörben. Szilágyi pont neki való nehéz dió. Nem lesz könnyű megtörnie.

ALI Kezdetlegesek a módszerei.

NAGYVEZÉR *(Alihoz)* De hatékonyak. A lelki terror többet ér, mint a te harapófogóid.

MOHAMED *(Nagyvezérhez)* Tulajdonképpen mit akarsz Szilágyitól?

NAGYVEZÉR Amit a referandumomban leírtam. Nándorfehérvár sebezhető pontjait.

ALI Azt 1456 óta már tízszer kikémleltük!

NAGYVEZÉR Hiszem, ha látom.

MOHAMED Még nem heverted ki azt a napot, mi?

NAGYVEZÉR *(Pimaszul)* Feltételezem, Te sem uram.

MOHAMED Elemeztem, és ártérkeltem az akkori helyzetet. Szerencsétlen malőr. Meg kell hagyni, Kara Mihály jó hadvezér. Hunyadi mellett nem igazán tudott napfényre kerülni, de én felismerem a tehetséget.

NAGYVEZÉR Ezért is lenne jó megnyerni magunknak!

ALI Hiába töröd magad, nem fogja szembeköpní önmagát. Ő lesz római pápa új vértanúja. Talán szentté is avatják.

NAGYVEZÉR Glóriát nem kap, ahhoz túl sokat ölt. És mért ne állna át? Otthon politikailag kicsinálták. Megalázták. Mátyás ahelyett, hogy megköszönte volna neki a fejére tett koronát, pillanatok alatt kitúrta a kormányzóságból és lecsukatta. Többször ellentétbe kerültek, de mindig ő húzta a rövidebbet. Szépen beleillene az események dinamikájába, ha átállna hozzánk.

ALI Csak éppen utál minket. Semmi értelme vesződni vele.

MOHAMED Alinak adok igazat. A módszerek pedig méltatlanok mindkét félhez.

NAGYVEZÉR Nándorfehérvár kulcsa a tét! Magyarországé! Európáé! Micsoda lehetőségek!

MOHAMED Jelenleg nem perspektíva Hunnia. A nemzetközi helyzet kedvezőtlen. Ráadásul Mátyás tehetséges, és keménykezű. Ez a munka fiamra, vagy unokámra hárul.

NAGYVEZÉR Nem értem! Néhány hónapja még nem ez volt az álláspont!

MOHAMED Azóta felülbíráltam a döntést. Az időtényező miatt. Az fog ki rajtunk. Irgalmatlan hosszúra nyúlik a sereg felvonulási útvonala, és az utánpótlási lánc. Elhúzódó háborút nem engedhetünk meg magunknak, hiszen csak a meleg évszakok állnak rendelkezésünkre. Máskor a Balkán hágói járhatatlanok. Az országot felperzselni nincs értelme, megtartani egyelőre nem tudnánk. Elmagyarázzam?

NAGYVEZÉR Kivételes öröm hallgatni téged.

MOHAMED A helyzet a következő. Ha Mátyás örökölt egy cseppnyi stratégiai érzéket az apjától, nem fog mindent feltenni egyetlen nagy ütközetre. Megerősítené a hídfőket és a várakat, zavarná az utánpótlási vonalainkat. A hideg idők beköszöntével vissza kéne fordulnunk, és alig húznánk ki a lábunk, fél kézzel elbánná a hátrahagyott helyőrségeinkkel.

NAGYVEZÉR Katonailag logikus. De mért ne húzhatnánk ki ott a hideg időket? Valamiképpen csak megoldanánk az ellátást.

MOHAMED A birodalom meg itt maradna a mi kedves szomszédainkra, Musztafa pasákra, Alibégekre, és a folyton cselszövő szerájra? A mi jó öreg Alink csak addig maradna életben a titkosszolgálatával egyetemben, amíg a bajkeverők megbizonyosodnának róla, hogy hosszú ideig leszünk távol. Be kell látnod, ha a sereget tartósan kivonjuk a birodalomból, megrendül az állam.

ALI Emellett ránk mászna az egész keresztény világ. Szép kilátások: egy harcban álló, a szokatlan tél hidegétől legyengült sereg, amelynek egyik oldalán a mártíromságra vágyó dühöngő keresztések, másfelől egy hazai trónkövetelő! Jobb is, ha felhagyunk az északnyugati hegemoniával. Legalábbis a katonai terveket illetően.

NAGYVEZÉR *(Mohamedhez)* Tehát feladjuk a katonai doktrínánkat?

MOHAMED Egy fenét. Ha visszahúzódnánk, azt hinnék, gyengék vagyunk. Előkészítjük a terepet. Közben figyelemmel kísérjük a politikai tényezőket. Meglátod, pár év, vagy évtized múltán komoly lapot osztanak nekünk a világpolitikában.

NAGYVEZÉR Milyen lapot? Nem értem.

MOHAMED *(Alihoz)* Magyarázd el neki!

ALI Elemzőink prognosztizálták, hogy kellő időben valamelyik politikai erőnek hasznára lesz jelenlétünk a kontinensen, hogy ezáltal ponthelyzetbe hozzon egy másik hatalmat. Ki lesz az? A Habsburgok? A pápa? A franciák? Ki tudja? Egy biztos: jó üzlet lesz nekünk. Több évszázados üzlet.

NAGYVEZÉR És a Hunyadi-klán?

MOHAMED Akkorra az már nem lesz tényező.

ALI Tudod Mehmet pasa, a magyarok Anjou Lajos után igencsak rákaptak, hogy belepofázzanak a trónutódlásba. Idegen bábokat kerestek, mert nekik nem volt önbizalmuk a bulihoz. Amikor elégük lett a gyenge vezetőkből, választottak egy erőset. Pár év, és ezt is megunják. Utána ismét gyenge királyok jönnek. Esetleg egyszerre több is. Majd szépen elcsesznek mindent. Az lesz a mi időnk! Először diplomáciailag, aztán...

NAGYVEZÉR Köszönöm a politológiai továbbképzést. A császári terv méltó az Iszlám Reménysugarához. Érett, történelmi távlatokban gondolkodó.

MOHAMED Látod, nem is olyan lényeges Szilágyi sorsa. Csupán egy porszem a jövő sivatagában.

NAGYVEZÉR Uram, kegyelmezz konok fejemnek, de úgy gondolom, hogy Hunyadi sógorának, a híres Kara Mihálynak áttérése a hasznunkra lehet. Egy ilyen neves lovag árulása óriási csapást jelentene a keresztények táborára.

MOHAMED Ebben van valami. Amúgy mivel motiválsz a provokátorodat?

NAGYVEZÉR *(Megvetően elmosolyodik)* Hajdan kerítőként működött a leigázott területeken. Sok szép lánynak tette tönkre az életét. Kiirtotta a családjukat, hogy elrabolhassa őket. Olyan sikeresen működött, hogy manapság teli a palota, meg a pasák háremei a volt véenceivel. Azok persze, ahogy kinyílt a csipájuk, mind a vérét kezdték követelni. Ezt tudja ő is. Így hát igyekszik.

ALI *(Tűnődve)* Tehát az életéért hajtsz. Fogadd elismerésem. Ez a legjobb készítés.

MOHAMED Az asztrológust miért küldted oda? Fecsegni?

NAGYVEZÉR Ez volt a kérése. Mért tagadtam volna meg egy halálraítélttől?

ALI Gyerekes gesztus.

NAGYVEZÉR Lehet, hogy naiv, de nem haszontalan. Elvégre társalognak. És a titkosszolgálat ezt is lehallgatja. Információforrásnak pedig nem utolsó, ugye Ali?

ALI Üldözési mániában szenvedsz jóuram!

NAGYVEZÉR *(Vádlóan rámutat)* A néma fegyőreid folyékonyan beszélnek magyarul.

ALI *(Meglepetten)* Nem is tudtam, hogy kollégák vagyunk...

NAGYVEZÉR Kollégád a...

MOHAMED Hallgassatok! Mehmed, a lélekidomárod kap még egy napot. Csak a te kedvedért. Ha nem sikerül a terved, fel kell számolni minden nyomot.

Int, mire a Nagyvezér meghajol, távozik.

3. jelenet

A színen a szultán és a főeunuch közvetlenül a nagyvezér távozása után. Ali jelez az öröknek, rövidesen két rabnő érkezik, csibukot, kancsót, poharakat hoznak. Lerakodnak egy asztalkára, majd hangtalanul eltűnnek. Ali hódolatteljesen az uralkodó kezébe adja a csibukot, tölt a korsóból, megkóstolja az italt, és miután meggyőződött róla, hogy nem mérgezett, a másik poharat átnyújtja Mohamednek.

MOHAMED Allah remélhetőleg másfelé figyel, mikor a vallás feje vétkezik.

ALI Ha figyel is, elfordítja tekintetét, hiszen e nedűt gyógyszerként vesszük magunkhoz.

MOHAMED Az biztos, ma kiérdemeltük.

ALI Musztafa olyan képet vágott, mint aki citromba harap, amikor közölted vele, hogy a fiát magadhoz veszed. Most töprenghet rajta, hogy le akarod kenyezni, vagy túszt szedtél a családjából.

MOHAMED Aggódjon csak a pofátlan disznó. Az álszent. Azt mondja, a kecskepásztorokat lesi unalmában. Na ja. Külön udvartartást vezet, etikettel, miniszterekkel, meg suhogó pallossal. Itt meg végignyálja a padlót, mert a renegátok helyére vágyik. A feje üres, pénze van dögivel, de még nagyobb úr akar lenni. Fődefterdár vagy nagyvezér. Utána meg császár, hisz evés közben jön meg az étvágy. Egy ideig még túrnöm kell a pimaszságát. Elringatom, elandalítom. Aztán majd eljön az idő, amikor védtelen lesz és sebezhető. Akkor majd te következel.

ALI Hatékony, és gyors leszek.

MOHAMED És higgadt is, gondolom. Nem tetszett az összezőrdülésed a nagyvezérrel.

ALI Értem uram. Titkolni fogom, hogy undorít Mehmet pasa fizimiskája. Meg az, hogy ideológiákat gyárt. Azok csak arra valók, hogy elleplezzék a rejtett célokat. Szemmel láthatóan hülyének tette magát a

stratégiai kérdésekben. Pedig, ha valaki ért ezekhez, akkor ő az. Fél szemem feltenném rá, hogy valami titkos célja van Szilágyival.

MOHAMED

Csak el ne vesítsd. Túl bonyolítod a dolgokat. Egyszerűen arról van szó, hogy renegátot szeretne faragni belőle. Ez számára lelki szükséglet.

ALI

Nem értem.

MOHAMED

Effektíve ő is áruló. Keresztény rabszolgaként kezdte, és hogy idáig felvergődött, azt azzal érte el, hogy a tehetségét szülőföldje ellen fordította. Nem lehet könnyű az ilyesmit megemésztetni. Szilágyi jellemvesztése felmentené a bűntudat alól.

ALI

Zseniális vagy, felséges úr!

MOHAMED

Ez csupán pszichológia.

ALI

Oktatnunk kéne.

MOHAMED

Túl veszélyes. Jobb ha megtartjuk magunknak. Ez egyértelmű. Mint ahogy az is, hogy Kara Mihályból nem lesz áruló. Lecsapatjuk a fejét szegénynek. Az asztrológusával meg a provokátorával együtt. Három idegen a vérpadon. Ebből kettő udvari ember. Egy kis álompor Musztafának. Gondoskodj róla, hogy kapjon meghívót a kivégzésre.

ALI

Értettem.

Isznak.

MOHAMED

A nagyvezér elleni adatgyűjtést pedig fejezd be!

ALI

De...

MOHAMED

Kaptál rá parancsot? Nem. Buzgalmad dicséretes, de káros.

ALI

Mehmed elszólta magát. Ő is figyeltet.

MOHAMED

Persze. Én meg mindkettőtöket, és másokat.

ALI

(Térdre veti magát) Nem bízol bennem?

MOHAMED

Dehogynem. A kulcsembereket azonban ellenőrizni kell. *(Csend)* Ma már nem fogadok senkit. Te is lepihenhetsz.

Ali mélyen meghajol, kihátrál. A szultán végtelen gyanakvással tekint előre a semmibe, közben két kézzel, körkörös mozdulatokkal masszírozni kezdi a halántékát.

3. szín

1 jelenet

Szilágyi cellája. A fogoly az asztalnál ül, Alács a rácsos ablakon bámul kifelé. Később a dramaturgiának megfelelően mozog. Szilágyi az egész jelenet alatt nem szól egy szót sem, ám ez nem teljes passzivitás, a metakommunikatív jelzések megfelelő repertoárját adja elő.

RENEGÁT Szomorú kilátásaid vannak tisztelt gróf úr, és még mindig nem akarsz hinni nekem. Csekélység lenne néhány hevenyészett vázlatot készíteni arról a várról. A falak vastagsága, titkos járatok, miegymás.

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT A múltkori kirohanásom miatt vagy ilyen morcos? Ne tedd! Én már csak ilyen vagyok. Ami a szívemen, az a számon.

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT Ezek szerint nem állsz szóba velem. Mit akarsz elérni ezzel?

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT Na ne csináld! Nem voltál mindig ilyen nagy jellem.

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT Apád ugyanolyan felkapaszkodott ritter volt, mint Hunyadi. Ismerem a fajtákat! Előttem hiába játszod az arisztokratát!

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT A testvéred, Erzsébet asszony közismert méregkeverő. Mindenki beszéli, hogy megétette a boldogtalan kis meny-jelöltjét, Cillii Erzsikét.

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT Te meg képmutatóan futárt menesztettél Kapisztrán páterhez, hogy jöjjön, tegyen csodát, gyógyítsa meg. Persze késve érkezett, feltámasztani nem is próbálta, bár Nyugaton az még ment neki.

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT Cillii Henrik törbecsalásában is benne voltál. Csak azt ne mondd, hogy az az élheterlen László főzte ki!

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT Megsértődtél rá, mert fiává fogadta az unokaöcsédet. Neked nem kellett egyensúlypolitika. Nem akartál konszolidációt. Csak a régi sérelmeid babusgattad.

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT A bérenceid ledöfték, te meg lenyested a fejét. Rád vall ez a mészárosmunka!

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT A disznóságod Lászlón csapódott le. Vagyis a fején. A feje. De te megúszta. Fellázítottad az országot. Akkor azt is kiabáltad, ha minden kötél szakad, felteszed a turbánt. Most miért fanyalogsz?

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT Kardot ragadtál Szent István utóda ellen! Földönfutóvá tettél egy magyar királyt! Most kihez akarsz hű maradni?

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT Egy taknyos orrú kamasz markába nyomta az országalmát, magadnak meg kicsikartad a kormányzóságot. Azt hitted, te leszel a főnök, neki meg az első dolga az volt, hogy kiebrudalt. Hülye vagy, ha hozzá ragaszkodsz!

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT Szerbia trónjára fentetted a fogad. Ezért is árultad el Mátyást, ahányszor csak tudtad!

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT Semmi ember vagy. Jellemgyenge. Most mit hősködsz? Nagyfiúnak képzeled magad?

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT Öngyilkos típus vagy. Esetleg hülye. Sőt, biztos hogy az. Nem fogod fel? Itt megbecsülnének!

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT Csak nem a vallás miatt játszod a fejed? Hát nem mindegy, hogy menyország, vagy muzulmán paradicsom?

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT *(Ordítva)* Hányszor mondjam: meghalsz, ha nem működsz együtt velünk!

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT *(Ordítva)* Őrült vagy! Fanatikus állat! Nem igaz, hogy nincs benned kompromisszumérzék! Mi az ár? Mennyiért adod magad?

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT *(Ravaszkan)* Mindennek van ára. Mindenkinek. Mennyit kérsz?

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT Gyáva vagy. Félsz újítani. Félsz a változásoktól, a megmérettetéstől. Politikusnak is, katonának is gyenge vagy.

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT Annyiszor választottál rosszul, hogy nem mersz dönteni. A harci mező mögött nyúl szorong!

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT *(Enerváltan)* Kész. Vége. Elegem van. Eddig játszottunk. Most beszéljünk egymással, mint férfi a férfival!

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT *(Könyörögve)* Nem is kell, hogy valóban áruló légy. Csak csinálj úgy, mintha hajlandó lenné! Mindnyájan így teszünk. Közben bármi történhet. Ki időt nyer, életet nyer!

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT Légy szíves mondj valamit! Vagy bólints! Csak köhints egyet!

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT Megszöktetlek innét. A hűbéresed leszek!

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT Ha hűbéresnek nem kellek, akkor csatlósod. Szolgád. Akármilyen. Csak mondj igent! Hazudd, hogy beleegyezel, de még időre van szükséged! Meg fognak érteni.

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT Majd én hazudok helyetted.

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT Kérlek, könyörgök, fogadd el a segítségemet! Olyan ember, mint te, nem veszhet kárba! Nem halhatunk meg!

(Szilágyi nem válaszol)

RENEGÁT *(Üvölt)* A rohadt életbe! Nyisd ki már a szád! Csak köt téged is valami az élethez, te faszent! Mátyás már a birtokod osztogatja, a feleséged meg másnak melegíti a lepedőt!

Szilágyi végtelenül lassan feláll, és az ajtó felé mutat. Egy ideig farkasszemmel néznek, aztán Alács érezhető visszafogottsággal elindul kifelé. Közben észreveszi, hogy az egyik őrről gúnyosan vigyorog. Megáll, nézi néhány másodpercig, a fejéhez kap, és kirohan. Szilágyi figyelemmel kíséri a jelenetet, majd az ablakhoz lép, és nagy erővel megragadja a rácsot.

2. jelenet

Szilágyi még mindig az ablaknál áll, érezhetően már hosszabb ideje bámul kifelé. Az asztal mellett az Asztrológus várakozik. Köhint egyet, a fogoly megfordul, látszik, gondolatai messze járnak, és nehezebbé esik visszazökkenni a jelenetbe.

ASZTROLÓGUS Én vagyok. A csillagász.

SZILÁGYI Ah. Igen.

ASZTROLÓGUS Beszélgetni jöttem.

SZILÁGYI Akkor hát beszéljess!

Leülnek. Hosszú csend. A csillagász fészkelődik.

ASZTROLÓGUS Jó együtt hallgatni veled. Érzem, értjük egymást. *(Csend)* Hallom, Alács ismét itt járt. Mondott valami újat?

SZILÁGYI Szidott, átkozott, könyörgött, hazudott. Ahogy szokta.

ASZTROLÓGUS Nem épeszű az az ember. A jelent habzsolja, és elkótyavetyéli a jövőt. Teátrális. Hatásvadász.

SZILÁGYI Mi már csak ilyenek vagyunk.

ASZTROLÓGUS *(Döbbenten)* Te nem!

SZILÁGYI Ismét analizálsz.

ASZTROLÓGUS Csak a múltat elemzem. Aminek te is részese vagy.

SZILÁGYI A múlt a csaták és a királyok története.

ASZTROLÓGUS Nem értek egyet. A história mindaz, amit mögöttünk hagyunk. Az egyetlen megváltoztathatatlan dolog. Az jellemzi, amit elkövettünk, de az is amit mulasztottunk.

SZILÁGYI Ha a politikáról beszélsz, ellent kell mondanom neked. Az a pillanatról-pillanatra változó érdekszövetségek hálózata. Egy olyan tartomány, melyben elvesztik önálló jelentésüket a szavak, kifacsarodnak, környezetüktől független életre kelnek. Eltűnik a valóság és a fikció választóvonala, csupán a pillanatnyi értelmezés számít, az adott helyzetnek megfelelően.

ASZTROLÓGUS Nem is gondoltam, hogy ilyen filozofikusan gondolkozol. Örömteli újdonság számomra.

SZILÁGYI Az okoskodás sajnos mit sem ér. Átláthatod akár ezerszer is a helyzetet, problémáid változatlanok maradnak. És folyamatosan tapasztalnod kell: minden ócska, és egyre ócskább lesz.

ASZTROLÓGUS Igaz, ami igaz, a magyar történelem nem éppen leányregény.
(Szilágyi nem válaszol)

ASZTROLÓGUS Ne mondd, hogy nem tapasztaltad meg.

SZILÁGYI Nem mondom.

ASZTROLÓGUS Mindig becsületes voltál, hithű és konok. Senki kedvéért nem hazudoztál. Végül elgáncsoltak a nagy játékosok.

SZILÁGYI Már megint témánál vagy.

ASZTROLÓGUS Csodállak. Harcoltál az apjáért. Őbelőle királyt csináltál. Lecsukott, és még mindig szereted.

SZILÁGYI A hazámat.

ASZTROLÓGUS Ő a hazád. Az ország. A nemzet. A szuverenitás.

SZILÁGYI Lassan felnő a gyermek. Jó vér dolgozik benne. Majd bizonyít.

ASZTROLÓGUS Nagylelkű vagy. Megbocsátó. És mi van, ha más okozta a méltánytalanságokat? Elvégre a király még túlontúl fiatal. Gondolod, hogy egy tapasztalatlan kamasz képes megbuktatni egy kormányzót? Nem lehet,

hogy másról van szó? Esetleg Vitéz püspök hatalomvágyáról? Neki képes lennél megbocsátani?

SZILÁGYI Ha jól emlékszem, már bíraltad előttem a főpapot. Ne felejtsd el, hogy az apostolok utódjáról beszélsz.

ASZTROLÓGUS Miattam lehetne akár arkangyal is, itt a befolyásról volt szó! Az országos ügyek irányításáról. És ki más tudta volna Mátyást befolyásolni, ha nem ő? Vagyonának, egyházának, karrierjének épülésére? Útjában álltál... Kapisgálsz?

SZILÁGYI Nem.

ASZTROLÓGUS Nem lehetsz ennyire os... jóhiszemű! Ő volt a nevelője. A sok vihart átvészelt protonotárius. A szürke eminenciás. Ki tudna mesteribb cselt szőni nála?

SZILÁGYI Fikció.

ASZTROLÓGUS Emlékezz vissza, milyen trükkökkel szorítottak háttérbe! Jogi csúrcsavarral, papi fifikával!

SZILÁGYI Teóriád fantáziadús, és ügyes. Mindent megmagyaráz, flastromul szolgálhatna sebeimre. Lám-lám, nem csalt meg a véred! Jó magyar szokás szerint, találtál egy bűnbakot. „Nem Mátyás ebrudalta ki öreg rokonát, hanem a cselszövők!” Színtiszta disszonancia redukció.

ASZTROLÓGUS Minden jel egy irányba mutat.

SZILÁGYI Ez a történet másról szól. *(Csend)* Te csak spekulálsz, és bölcsnek képzeled magad. *(Csend)* Mi katonák is gondolkodunk néha. Abban igazad van, hogy a püspök nem spártai jellem. Mégsem ő mozgatta a szálakat. Csak kiszolgált a királyt. Ez felmenti minden bűn alól.

ASZTROLÓGUS Akkor kicsoda? Ki fűrt meg?

SZILÁGYI Tisztára az apja. Céltudatos, erőszakos és kemény. Hunyadi és Szilágyi vér. Királynak való.

ASZTROLÓGUS Tehát Mátyás? Ilyen drasztikus lenne? Mivel bántottad meg? Hol a hála, hol a vérségi kötelék?

SZILÁGYI Azt hittem, te vagy az analitikus. *(Csend)* Tudod, a koronához már öregnek éreztem magam, meg kötött a Jánosnak tett ígéret. Mégis, szerettem volna egy kicsit szorongatni a jogart. Egy igazi uralkodó azonban nem tűr maga mellett más hatalmat. Lefejtette a kormánypálcáról az ujjaim. Nem egykönnyen engedtem, ez a nyakas emberek összezőrdülése volt.

ASZTROLÓGUS Szereted őt?

Csend.

SZILÁGYI Nem kell mindenbe belekeverni az érzelmeket.

Csend.

ASZTROLÓGUS Pedig azok irányítják az embert. Mátyás ugye második gyermek volt?

SZILÁGYI Útálom a költői kérdéseket.

- ASZTROLÓGUS** Rendben. Gondolom, nagyon magányos gyermekkorra lehetett. Mindenki az apját dicsőítette, meg téged. Otthon a bátyja körül forgott a világ. Nem könnyű hősök között élni, örök másodiknak jelölve. De a sors előre tolt. Mint a mesékben. Őbelőle, akinek addig legfeljebb barackot nyomtak a buksijára, Hunnia ura lett. Ám csak félig. Gondolom, valahányszor meglátott, mindig eszébe jutott: te adtad neki a koronát. Hát persze, hogy szabadulni akart ettől a ballaszttól!
- SZILÁGYI** Érdekes eszmefuttatás.
- ASZTROLÓGUS** Örülök, hogy segíthettem a mozgató erők feltárásában.
- SZILÁGYI** *(Hangosan gondolkodik)* A halálommal a helyükre kerülnek a dolgok.
- ASZTROLÓGUS** A halott hősök az élőknél jóval kellemesebbek. Ennek ellenére emléketek nyomasztani fogja, s majd igyekszik túlszárnyalni titeket.
- SZILÁGYI** Igen. Talán. Remélem.
- ASZTROLÓGUS** Elszomorodtál. Modortalanság volt múltidőben beszélnem rólad. Elmegyek.
- SZILÁGYI** *(Mint aki álomból riad fel)* Ne! Kérlek maradj! Beszélj nekem a csillagokról! Tényleg elmondják az életet?
- ASZTROLÓGUS** Ez a szeszélyüktől függ. És a válaszuk ritkán kedvező.
- SZILÁGYI** Abból élsz, hogy jószolsz az udvaroncoknak?
- ASZTROLÓGUS** Mostanában nem. Inkább azokhoz járnak, akik azt mondják nekik, amit hallani szeretnének.
- SZILÁGYI** Szoktál füllenteni?
- ASZTROLÓGUS** Régebben mindig, most már soha.
- SZILÁGYI** Nem vagy boldog itt.
- ASZTROLÓGUS** Átkozott volt a nap, melyen idejöttem!
- SZILÁGYI** Nem találtad meg a számításodat?
- ASZTROLÓGUS** Nekem már sehol nincs helyem. Azzal telt az életem, hogy folyton vágyakoztam valamire, ami elérhetetlennek tűnt, és mikor megkaptam, csak rövid ideig tudtam örülni neki. Először jól éreztem magam itt. Kedvesek voltak, kényeztettek. Én pedig azt mondtam nekik, aminek örültek. Kutathattam ugyan, de a hókuszpókuszért fizettek. A végén már ők súgták meg, mit mondjanak a csillagok. Ekkor elegem lett. Elkezdtem igazat mondani.
- Szilágyi feláll.*
- ASZTROLÓGUS** Ne gondold, hogy becsületből tettem. Először azért, hogy a tudásom fitogtassam. Később már csak konokságból. Elmaradtak a kuncsaftok. Néhányan még a jövő ismeretére mohón ellopakodnak hozzám, aztán gyilkos dühhel rohannak el. Nincs már sok időm, érzem, kegyvesztett lettem. Hónapok óta nem hívtak a szultán elé, és a titkosszolgálat főnöke feltűnően nyájas velem. Ez nagyon rossz jel. De minek untatlak ezzel?

SZILÁGYI Örülök, hogy meséltél magadról. Nem vagy te tisztességtelen, csak gyenge. És néha a gyengék a legerősebbek. *(Csend)* Most menj barátom... menj... nem hiszem, hogy látlak többé, de búcsúzni nem szeretek.

ASZTROLÓGUS *(Maga elé, hitetlenkedve)* Azt mondta: „barátom”!

Az asztrológus térdrehull, Szilágyi odalép hozzá, és a fejére teszi a kezét.

3. jelenet

Szilágyi cellája, éjjel. Az előtérben három szalmazsák látható a fáklyafényben. A két szélsőn Alács és az Asztrológus kuporog talpig vasban. A homályos háttérben Szilágyi járkál fel, s alá. Rajta nincs bilincs.

Hosszú csend, csak Szilágyi léptei hallatszanak.

RENEGÁT *(Az Asztrológushoz)* A fenébe is, megszólalnál már?

ASZTROLÓGUS Hallgass! Gondolkodni szeretnék.

RENEGÁT Remélem, azon spekulálsz, miként mászhatnánk ki ebből a csávából.

ASZTROLÓGUS Hallgass!

Hosszú csend.

RENEGÁT Hány óra van?

Az Asztrológus ránéz, nem válaszol.

RENEGÁT *(Ordítva)* Mondj már valamit! Itt mindenki néma!?

ASZTROLÓGUS *(Fáradtan)* Mit akarsz hallani?

RENEGÁT Korábban lettél volna ilyen megfontolt, nem cseszted volna el a jósorod!

ASZTROLÓGUS Befejezted?

RENEGÁT Lapátra kerültünk. *(Fejével Szilágyi felé int)* Őmiatta.

Csend.

RENEGÁT *(Panaszosan)* Rajta mért nincs bilincs?

A csillagász megvetően nézi Alácsot, nem válaszol. Hosszú csend.

RENEGÁT Nem hiszel nekem, mi? *(Az örökre mutat)* Ezek a némák folyékonyan beszélnek magyarul. A főeunuch emberei. A főkonspirátoré. Mit gondolsz, mért engedtek be ide? Mert kíváncsi volt, miről fecsegték!

ASZTROLÓGUS Nem tőle kaptam engedélyt.

RENEGÁT Nekem ő tett keresztbe. *(Az örök felé, ordítva)* Pukkadjon meg!

Hosszú csend.

ASZTROLÓGUS Méltatlanul viselkedsz.

RENEGÁT Teszek rá. Hajnalban meghalunk. Már senkinek sincs hatalma felettem. *(Ordítva)* Senkinek! *(Suttogva)* Effektíve szabad vagyok. Azt csinállok, amit akarok.

Szilágyi Alács monológja alatt helyet foglal a középső matracon.

RENEGÁT *(Testét előre-hátra himbálva kántál)* Meny-nyi-i-dő? Meny-nyi-i-dő?

SZILÁGYI Éjfél.

RENEGÁT *(Az Asztrológushoz)* Megszólalt a kegyelmes úr. Leereszkedett hozzánk. Már azt hittem, lenyelte a nyelvét.

Csend.

ASZTROLÓGUS Hideg van. Fázom.

Csend.

RENEGÁT Csillagjós, te hiszel a túlvilágban?

ASZTROLÓGUS Én az evilágban hiszek.

RENEGÁT *(Erőltetett vihogással)* Még ezek után is? Korlátolt vagy!

ASZTROLÓGUS Te meg szarkeverő!

RENEGÁT Szemfényvesztő!

ASZTROLÓGUS Kerítő!

RENEGÁT Szélhámos!

ASZTROLÓGUS Felmosórongy!

RENEGÁT Eunuch!

ASZTROLÓGUS Tolvaj!

RENEGÁT Eretnek!

ASZTROLÓGUS Liliomtipró!

RENEGÁT Áruló!

Elhallgatnak, döbbenten nézik egymást, majd a középben ülő férfit. Hosszú, kínos csend. Alács újra himbálódzni kezd.

SZILÁGYI *(Lassan, súlyosan)* Aludjunk. Hosszú még az éj.

Kialszanak a fáklyák.

VÉGE